

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Της **ΤΙΤΙΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΙΑ**

Σαν απολογισμός ποιητικής ηθικής

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Το κουμπί και το φόρεμα
 Διηγήματα
 εκδ. Πατάκη

Κοντά τριάντα χρόνια κλείνει ο Σωτήρης Δημητρίου στα γράμματα. Ξεκίνησε ως ποιητής αλλά φρόντισε, στη συνέχεια, να εγκαταστήσει την ποίηση στην καρδιά του πεζού λόγου, και δη της μικρής φόρμας την οποία με πάθος υπηρετεί, αλλά και της ίδιας της γλώσσας, που καθρεφτίζει την εικόνα του Άλλου. Αυτού του Άλλου που προέρχεται από τα χώματα όπου γεννήθηκε, όπως μας πληροφορεί στο λακωνικό του βιογραφικό, και συστηματικά αναπαριστά στα κείμενά του. Σχολιάζει ο ίδιος στο οπισθόφυλλο την κατασκευή του δωδέκατου αυτού βιβλίου του, με τα τριάντα δύο σύντομα και εν πολλοίς μετέωρα -ή μεταίωρα εντέλει, μεταξύ ελευθερίας και προσαρμογής σαν τον ήρωά του;- διηγήματα, με βάση την παροιμία που τα τιτλοφορεί: «βρήκα ένα κουμπί και για χάρη του έραψα ένα φόρεμα» το στοιχείο-κουμπί που γίνεται φόρεμα-διήγημα το διαλέγει κατά τη βούληση και τη δυνατότητά του ο κάθε συγγραφέας. Ο τρόπος του, που πριν από όλα είναι ματιά, επηρεάζεται από τη ζωή του, από κείμενα που διάβασε μικρός και δεν ήξερε τίνος είναι κι η μάνα του τα έκαψε στο καζάνι της για να τον τιμωρήσει που δεν ήταν καλός μαθητής, όπως μας λέει στο διήγημα ποιητικής «Θελεσοουριά» αλλά κι από τις ίδιες τις ιστορίες της μάνας του, αδρές, λιτές και χωρίς αξιολογικές κρίσεις, από τις μεταφορές της, δεμένες με τη συλλογική οργάνωση του λόγου, της σκέψης, της δράσης της κοινότητας.

Όπως και να έχει, ο τρόπος του ο ιδιαίτερος σφραγίζει και τούτη τη συλλογή, που κάνει σαν έναν απολογισμό της ποιητικής ηθικής του: δεν αναδεικνύει μόνο τον διαφορετικό, τον ξένο, τον άλλον, αλλά και την ίδια τη διαδικασία της διαρκούς, πολύπλοκης αλλαγής των ανθρώπων, εξηγημένης κι ανεξηγητης. Έτσι, ο γέρος κολυμβητής στη «Σημαδούρα» που λατρεύει τον γιο του είναι συνέχεια κάρωπος μετά τον θάνατό του και τον θρηνεί μόνο στα βαθιά, «σαν γερόντισσα». Η κοπέλα στον «Διορισμό» επισκέπτεται τον άνθρωπο που εκών άκων τη διόρισε, υπακούοντας σε μια παρόρμηση, πολύ καιρό μετά από όταν έπρεπε να το κάνει. Οι δύο φίλοι στο «Μένος των σωμάτων» αγκαλιάζονται με πάθος αφού με τον νου και το κορμί έχουν αγκαλιάσει τις γυναίκες και τις έχουν κουβεντιάσει, την καθεμιά αλλιώς. Ο λαμπρός διπλωμάτης στο «Ξένο οστόύν», ο τόσο επιβλητικός και ευπρεπής, καταλήγει να κυκλοφορεί γυμνός, προσπαθώντας να συνδεθεί και πάλι με τον αληθινό εαυτό του, έξω από την κατασκευή που επί σειρά ετών αποτέλεσε, τον ξένο που υπήρξε, και δεν αντέχει καν το ξένο οστό στα ούλα του.

Στα διηγήματα του Δημητρίου κυριαρχούν και πάλι οι μόνοι άνθρωποι, οι απορριγμένοι με τρόπους διάφορους στο περιθώριο, όπως

μοναχική είναι κι η γλώσσα που οι ίδιοι οι φυσικοί ομιλητές της δεν την καταλαβαίνουν πια καλά και σβήνει. Αυτή τη γλώσσα που κρατάει με πείσμα ζωντανή ο Δημητρίου ως στοιχείο που οδηγεί στη ρίζα της φωνής και του κειμένου αλλά και λειτουργεί ως η κατεξοχήν ετερότητα, που διαμορφώνει, μαζί με τα σύνορα, μια ματιά ανήσυχη να εντοπίσει αυτό που λείπει κι αυτό που περισσεύει,

αυτό που δεν χωρά στα σχήματα και τα μεταλλάσσει, εντούτοις, αδιόρατα και ανεπαίσθητα, και τα κάνει άλλα. Με τον τρόπο με τον οποίο ο Φιλίππος περνά αργά, μεθοδικά και σιωπηλά στην άλλη χώρα («Νεκρή ζώνη»).

Ο Δημητρίου φτιάχνει ανθρώπους από το τίποτα, μια κίνηση, μια επιλογή, μια ιδιοτροπία, ένα λόγο. Ζωντανεύουν χωρίς καν να το επιδιώξει και παίρνουν θέση στην ανθρωπογεωγραφία μιας Ελλάδας που πολύ θέλησε να απαλείψει το διαφορετικό, αλλά ευτυχώς

ή δυστυχώς δεν το κατάφερε, εν πολλοίς και χάρη στη λογοτεχνία. Διηγήματα ποιητικά και μαζί θεατρικά, που δεν δραματοποιούν, δεν προσφεύγουν στη λυρικήτητα, αλλά κάνουν ποίηση σκληρή σαν τη γενέθλια γη ή την αναποφάσιστη μπρόπολη χαρακιές, ουλές και τραύματα ανοικτά σε σώματα και ψυχές.

